

Ομιλία του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου(Της Πεντηκοστής, 23 Μαΐου 2010)

Μακαριώτατε καί Ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καί πάσης Ρωσσίας κ. Κύριλλε,

Ἱερώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Εὐλογημένοι Χριστιανοί, τέκνα φωτόμορφα τῆς Ἐκκλησίας,

1. Συνήχθημεν σήμερον πάντες ἡμεῖς, Ποιμένες καί ποιμαινόμενοι, εἰς τόν ἱερόν τοῦτον τόπον τῶν ἀσκητικῶν ἀγωνισμάτων καί τῶν πνευματικῶν κατορθωμάτων, τόν ὁποῖον ἀνέδειξεν ὁ πύρινος ζήλος πρὸς τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐκλεκτοῦ τέκνου τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας Ὁσίου Σεργίου τοῦ Ραντονέζ καί ἐπότισαν διὰ τῶν δακρύων τῆς μετανοίας χιλιάδες ἀσκητῶν καί εὐλαβῶν προσκυνητῶν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ νεαροῦ, κατὰ κόσμον Βαρθολομαίου, ἀπὸ τὸ Ροστώβ νά ἐπιλέξη τὴν δύσβατον ἀτραπὸν τῆς ἀσκητικῆς πνευματικότητος δὲν ἐκάμφθη ἀπὸ τὰς μεγάλας δυσκολίας τοῦ μονήρους βίου καί τὰς ἀντιξόους συνθήκας τῶν καιρῶν. Ἀντιθέτως ἐνισχύθη πολλῶ μᾶλλον διὰ τῶν ἀγῶνων αὐτοῦ πρὸς ἀντιμετώπισιν ὄχι μόνον τῶν ἔξωθεν προκλήσεων τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καί τῶν ἐσωτερικῶν συγχύσεων τοῦ μοναχισμοῦ τῆς ἐποχῆς. Ἡ εὐλάβεια τῶν εὐγενῶν γονέων του Κυρίλλου καί Μαρίας ἤσκησε μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὰς πνευματικάς του ἐπιλογάς, διό καί μετὰ τὸν θάνατόν των ἀπεφάσισε μετὰ τοῦ χηρεύσαντος πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του Σεργίου νά ἀποσυρθοῦν εἰς τὸν ἔρημον τότε τόπον τοῦ Ραντονέζ καί νά ἀφιερωθοῦν εἰς τὸν ἀναχωρητικὸν βίον. Ἀνήγειρον μίαν καλύβην, ἓνα κελλίον καί ἓνα ναόν, τόν ὁποῖον ἀφιέρωσαν εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα. Ἡ πρόθυμος ἀποδοχὴ τῆς προτροπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Φιλοθέου νά καθιερώσῃ τὸ κοινοβιακὸν σύστημα εἰς τὸ νέον μοναστικὸν κέντρον, εἰς τὸ ὁποῖον συνέρρεον πανταχόθεν ἀσκηταί, ἐπιβεβαιοῖ ὄχι μόνον τὴν εὐρυτάτην πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν, ἀλλὰ καί τὸν σεβασμὸν πρὸς τοὺς καθιερωμένους κανόνας τῆς ἀσκητικῆς πνευματικότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον συνήχθημεν ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ μέγα τοῦτο μοναστικὸν κέντρον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας καί τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας γενικώτερον, ὥστε νά ἐορτάσωμεν ἀπὸ κοινοῦ, συνηγμένοι περὶ τὴν Τράπεζαν τοῦ Κυρίου, τὴν μεγάλην ταύτην ἐορτὴν δι' ὀλόκληρον τὸν χριστιανικὸν κόσμον.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, «ἡ πολύτεκνος αὕτη καί φιλότεκνος» Ἐκκλησία, κατὰ τὸν Ἱερόν Χρυσόστομον, «τῷ πλήθει τῶν τέκνων κομᾶ» καί

«φαιδροτέρα σήμερον δείκνυται τά πλήθη τῶν ὑμετέρων σωμάτων περιβαλλομένη» (Ὁμιλία α', εἰς τὴν Ἁγίαν Πεντηκοστήν, 1. PG 50, 453), διότι ἡ φιλότατη θυγάτηρ αὐτῆς καὶ ἀδελφή Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας, παραλαβοῦσα ἐκ τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας καὶ τὴν ἱεράν παρακαταθήκην τῶν πνευματοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, φωτίζεται συνεχῶς ὑπὸ τοῦ φωτός τῶν πυρίνων γλωσσῶν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ γεύεται τοὺς καρπούς τῆς ἐπιδημίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὄχι μόνον εἰς εὐτυχεῖς περιόδους, ἀλλὰ καὶ εἰς καιροὺς χαλεπούς. Ἡ ἀκατανίκητος δύναμις τῶν πυρίνων γλωσσῶν συνήγαγε πάσας τὰς διεσπαρμένας ἐθνότητας τῆς ἀχανοῦς αὐτῆς περιοχῆς εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀπέδωσε πλουσίους καρπούς διὰ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν, τὴν ἐθνικὴν συνοχὴν καὶ τὴν διεθνῆ ἀκτινοβολίαν τοῦ εὐλαβοῦς ρωσικοῦ λαοῦ. Τὴν μεταμόρφωσιν αὐτῆν τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ ἐγκωμιάζει μετ' εὐλόγου θαυμασμοῦ ὁ Μητροπολίτης Ρωσσίας Ἰλαρίων εἰς Ὁμιλίαν αὐτοῦ «Περὶ νόμου καὶ χάριτος» ἐξήκοντα περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου τῆς βυζαντινῆς ἱεραποστολῆς: «Τὸ σκότος τῆς δαιμονικῆς λατρείας ἠφανίσθη καὶ ὁ ἥλιος τοῦ Εὐαγγελίου ἔλαμψεν ὑπεράνω τῆς γῆς ἡμῶν. Τὰ ἱερά τῶν εἰδώλων κατεστράφησαν καὶ οἱ ναοὶ ἀνηγέρθησαν. Τὰ εἶδωλα ἐθρυμματίσθησαν καὶ αἱ εἰκόνες τῶν Ἁγίων ἐνεφανίσθησαν. Οἱ δαίμονες ἔφυγον καὶ ὁ σταυρὸς καθηγίασε τὰς πόλεις. Ἐπίσκοποι, ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἤλθον ὡς ποιμένες πνευματικοῦ ποιμνίου, προσφέροντες τὴν καθαρὰν θυσίαν ... Ἡ σάλπιγξ τῶν ἀγγέλων καὶ ὁ κεραυνὸς τοῦ Εὐαγγελίου ἤχησαν εἰς πάσας τὰς πόλεις ... Ἄπας ὁ λαός, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἐπλήρωσαν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς». Τὸ φῶς ἐκεῖνο τῶν πυρίνων γλωσσῶν ἀκτινοβολεῖ συνεχῶς εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας διὰ νὰ φωτίζῃ τὴν ὁδὸν τῆς ὑπερβάσεως τῶν διασπάσεων τοῦ κόσμου καὶ νὰ μυσταγωγῆται συνεχῶς τὸ μυστήριον τῆς Πεντηκοστῆς.

Συνήχθημεν, λοιπόν, σήμερον διὰ νὰ ἐορτάσωμεν ἀπὸ κοινοῦ τὴν «μεγίστην», «Πάνσεπτον καὶ Παναγίαν» ἐορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς (Εὐσεβίου, Βίος Κωνσταντίνου, 4, 64), τὴν «μητρόπολιν τῶν ἐορτῶν», κατὰ τὸν Ἱερόν Χρυσόστομον (Ὁμιλία β', εἰς τὴν Ἁγίαν Πεντηκοστήν, 1. PG 50, 463), τὴν «μεθέορτον» καὶ «τελευταίαν» ἐορτὴν τοῦ Πασχαλίου κύκλου, κατὰ τὸν ἱερόν ὑμνογράφον (Κάθισμα Ὁρθοῦ Πεντηκοστῆς). Ποία ὅμως ἡ ὑπόθεσις τῆς μεγάλης ταύτης ἐορτῆς, ὡς θὰ ἔθετε τὸ ἐρώτημα ὁ Ἱερός Χρυσόστομος; Ὁ ἱερός ὑμνογράφος, ἐκφράζων τὴν κοινὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν, ἀπαντᾷ «Πεντηκοστήν ἐορτάζομεν, καὶ Πνεύματος ἐπιδημίαν, καὶ προθεσμίαν ἐπαγγελίας, καὶ ἐλπίδος συμπλήρωσιν» (Στιχηρὸν Ἑσπερινοῦ Πεντηκοστῆς). Τί σημαίνουν αὐτὰ δι' ἡμᾶς; Ὁ περιεκτικὸς λόγος τοῦ ὑμνογράφου δηλώνει τὸ βαθύτερον νόημα τῆς ἐορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ παντός πιστοῦ.

Πεντηκοστήν ἐορτάζομεν, διότι δι' αὐτῆς κατακλείεται ὁ πεντηκονθήμερος Πασχάλιος κύκλος ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ὠλοκληρώθη τὸ ἐπίγειον λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν.

Πεντηκοστήν ἐορτάζομεν, διότι κατ' αὐτήν ὁ ἀναληφθεὶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς μετὰ τῆς θεωθείσης ἀνθρωπότητος Αὐτοῦ ἀπέστειλεν εἰς τοὺς «προσκαρτεροῦντας» μαθητὰς Αὐτοῦ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ νὰ τοὺς ὁδηγῇ ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἀνατεθεῖσαν εἰς αὐτοὺς ἀποστολὴν νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας εἰς πάντα τὰ ἔθνη.

Πεντηκοστήν ἐορτάζομεν, διότι διὰ τῆς ἐπιδημίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐλάβομεν «προθεσμίαν ἐπαγγελίας», ἥτοι τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν εἰς τὸν κόσμον τῆς Ἐκκλησίας Του «ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος», ἡ ὁποία ὀρίζει τὴν ἐσχατολογικὴν «προθεσμίαν» τῆς «ὀγδῆς ἡμέρας» εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Πεντηκοστήν ἐορτάζομεν, διότι διὰ τῆς συγκροτήσεως ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ἔχομεν «ἐλπίδος συμπλήρωσιν» διὰ νὰ καταστῶμεν καὶ ἡμεῖς, διὰ τῆς χορηγουμένης ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χάριτος, θείας φύσεως κοινωνοὶ ὡς μέλη τοῦ δοξασθέντος «σώματος Χριστοῦ».

2. Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος τονίζει τὴν ἐξέχουσαν θέσιν τῆς ἐορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς τόσον εἰς τὸν κύκλον τῶν μεγάλων ἐορτῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν πιστῶν. Συμμετέχοντες εἰς τὸν πανηγυρικὸν ἐορτασμόν τῆς Πεντηκοστῆς, ὡς καὶ εἰς τὰς ἄλλας μεγάλας ἐορτὰς τοῦ μυστηρίου τῆς ἐν Χριστῷ θείας οἰκονομίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δὲν ἀναμνησκόμεθα ἀπλῶς τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς πίστεως ἡμῶν, ἀλλὰ μετέχομεν προσωπικῶς εἰς αὐτὰ καὶ γευόμεθα τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀπορρέυσαντας διὰ πάντας ἡμᾶς πλουσίους πνευματικούς καρπούς. Τὴν ἐμπειρίαν ταύτην καλούμεθα νὰ βιώσωμεν καὶ εἰς τὴν σήμερον τελουμένην μυσταγωγικὴν θεϊαν λειτουργίαν διὰ τῆς μεταλήψεως τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος Χριστοῦ, τῶν τιμίων δώρων τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τὰ ὁποῖα προσφέρονται εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

«Μέγα» λοιπὸν καὶ «σεβάσιμον» τὸ διὰ τῆς σήμερον πανηγυρικῆς ἀγομένης ἐορτῆς δηλούμενον «μυστήριον» τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὡς ἀναφωνεῖ ὁ ἱερός ὑμνογράφος (Στιχηρὸν Ἑσπερινοῦ Πεντηκοστῆς), διότι ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ ἀνακεφαλαιοῦται καὶ ἀποκαλύπτεται εἰς ἡμᾶς τὸ θεολογικὸν βάθος τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ Πατρὸς διὰ τὴν συνεργίαν τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὸ ὅλον σχέδιον τῆς θείας οἰκονομίας διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον, ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα τελειοῖ τὴν δημιουργίαν καὶ ζωοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον ὡς εἰκόνα Θεοῦ. Μετὰ τὴν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐγκαταλείπει καὶ δὲν «ἐπισκιάζει» τοὺς ἀνθρώπους «διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας» (Γεν. 6, 3), ἀλλ' ἀποστέλλεται ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ πρὸς τοὺς προφῆτας καὶ τοὺς δικαίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διὰ νὰ διατηρήσῃ ζῶσαν εἰς τὴν μνήμην τοῦ περιουσίου λαοῦ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Κατὰ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τὸ

Ἅγιον Πνεῦμα κατήλθεν ἐπὶ τὴν Παρθένον Μαρίαν, ἐκαθάρισεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ρύπου τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος, τῆς ἔδωσε δύναμιν «γεννητικὴν» διὰ νὰ γεννήσῃ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν σαρκὶ κατὰ παρέκκλισιν ἐκ τοῦ φυσικοῦ νόμου καὶ κατέστησε δυνατὴν τὴν ἔνωσιν τῆς ἐκ τῶν ἀγνῶν αἱμάτων αὐτῆς πλασθείσης ὑπὸ τοῦ Λόγου ἀνθρωπότητος πρὸς τὴν θεότητα αὐτοῦ. Κατὰ τὸν ἐπίγειον βίον τοῦ Χριστοῦ, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐμαρτύρει τὴν θεότητα καὶ ἐνήργει τὰ τῆς θεότητος αὐτοῦ κατὰ τὴν Βάπτισιν, τὴν τέλεσιν τῶν θαυμάτων, τὴν μεταμόρφωσιν καὶ τὴν ἀνάστασιν μέχρι τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ.

Αὐτὰ ἀπεκάλυψεν ὁ Χριστὸς ἔργῳ καὶ λόγῳ κατὰ τὸν ἐπίγειον βίον Αὐτοῦ, αὐτὰ ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀποστόλους, αὐτὰ παρέλαβεν ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς ἐπιδημίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, αὐτὰ ἠρμήνευσαν οἱ πνευματοφόροι ἔγκριτοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὰ βιοῦμεν εἰς τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν καὶ τὴν ὅλην μυστηριακὴν ἐμπειρίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος καὶ δι' αὐτῶν προγευόμεθα ἐν τῷ παρόντι βίῳ τῶν ἀγαθῶν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, καθοδηγούμενοι καὶ φωτιζόμενοι ὑπὸ τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος. Πάντα ταῦτα ἐβεβαιώθησαν διὰ τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἀποστόλους περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Συνεπῶς, ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὀρίζεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς πλήρης καὶ ἀληθῆς μαρτυρία περὶ τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύναντο εἰσεῖτι «βαστάζειν» οἱ ἀπόστολοι, ὡς μὴ ἔχοντες λάβει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ἀληθῆς ἀναγγελία καὶ τῶν μελλοντικῶν ἀγαθῶν, («καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν»), διὸ καὶ ἦτο πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀποστόλων, «ἵνα ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας». Ὅπως λοιπὸν ὁ Χριστὸς ἀπέστειλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν του ἀνθρωπότητα, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, διὰ νὰ τὴν ἐνώσῃ μετὰ τῆς θεότητος αὐτοῦ, οὕτω καὶ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἀπέστειλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ νὰ βεβαιῶσιν τὴν ἐνότητα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ ἀναληφθέντος Χριστοῦ.

Διατί ὅμως ἦτο ἀναγκαία ἡ συνεργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν πρόσληψιν τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ; Ἦτο ἀναγκαία, διότι ὁ Χριστὸς προσέλαβε τὴν «πεπτωκυῖαν», ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Ἀδάμ, ἡ ὁποία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς θείας φύσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ πρὶν ἢ ἀγιασθῆ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ ἀγιασμός λοιπὸν τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «ἐξ ἄκρας συλλήψεως» ἦτο ἀναγκαῖος διὰ τὴν ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς θεότητος τοῦ Λόγου, διότι, κατὰ τὸν Μ. Ἀθανάσιον, «διὰ τοῦτο ὁ Λόγος καὶ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, ἐνωθεὶς σαρκί, γέγονε σὰρξ, ἄνθρωπος τέλειος, ἵνα οἱ ἄνθρωποι, ἐνωθέντες Πνεύματι, γένωνται ἐν πνεύμα» (Περὶ Ἐνανθρ., 8). Ἐπομένως, σκοπὸς τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἦτο ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἡ ὁποία ἦτο δυνατὴ μόνον διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαταλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου

πρός τόν Θεόν, διό καί ἡ ἀποστολή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τήν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ ἦτο ὄχι μόνον ἡ προτύπωση τῆς Πεντηκοστῆς, ἀλλά καί ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τήν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

3. Ἐν τούτοις, τό Ἅγιον Πνεῦμα, τό ὁποῖον ἡγίασε τήν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, δέν ἐδόθη εἰς τούς ἀποστόλους κατά τόν ἐπίγειον βίον αὐτοῦ, διότι δέν εἶχεν εἰσέτι τελειωθῆ ἡ διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας καί τῆς ἀναστάσεως καταλλαγή τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τόν Θεόν Πατέρα. Ἡ καταλλαγή τοῦ Θεοῦ Πατρός ἐγένετο μετὰ τήν Ἀνάληψιν, ἀφοῦ ὁ Χριστός ἐκάθησεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρός μετὰ τῆς θεωθείσης ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, διό καί κατέστη δυνατή ἡ ἀποστολή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατά τήν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. Οὕτως, ὁ Ἱερός Χρυσόστομος τονίζει, ὅτι «ἡ φύσις ἡ ἡμετέρα πρό δέκα ἡμερῶν εἰς τόν θρόνον ἀνέβη τόν βασιλικόν, καί τό Πνεῦμα τό Ἅγιον κατέβη σήμερον πρὸς τήν φύσιν τήν ἡμετέραν. Ἀνήνεγκεν ὁ κύριος τήν ἀπαρχήν τήν ἡμετέραν (= τήν ἀνθρωπότητα Αὐτοῦ), καί κατήνεγκε τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ... Οὕτω δέκα ἡμέρας εἶχεν ἀνελθόν ὁ Χριστός, καί χαρίσματα ἡμῖν ἔπεμψε πνευματικά, δῶρα τῆς καταλλαγῆς ἐκείνης...» (αὐτόθι, 2. PG 50, 456 καί Ὁμιλία β', 1. PG 50, 463-464).

Συνεπῶς, κατά τήν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς τελειοῦται τό λυτρωτικόν ἔργον τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τούς ἀποστόλους καί δι' αὐτῶν πρὸς πάντας τούς πιστεύοντας εἰς Χριστόν καί ἐγκαθιδρύεται εἰς τόν κόσμον ἡ Ἐκκλησία διὰ νά συνεχίζεται ἡ σάρκωσις τοῦ Χριστοῦ ὑπό τήν καθοδήγησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ὑπό τήν ἔννοιαν αὐτήν, ἡ πεντηκονθήμερος περίοδος ἀπό τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀναστάσεως μέχρι τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς ἀφ' ἑνός μὲν συγκεφαλαιώνει τό ὅλον μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ θείας οἰκονομίας ἀπό τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου μέχρι τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ εἰσάγει διὰ τῆς ἐπιδημίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τήν ἐσχατολογικὴν προοπτικὴν τῆς «ὀγδόης ἡμέρας», εἰς τήν ὁποῖαν εἰσέρχεται ἡ Ἐκκλησία κατά τήν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς.

Εἶναι λοιπόν προφανές ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις συνέδεσε πάντοτε τήν ἐπιδημίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὄχι μόνον πρὸς τήν φανέρωσιν εἰς τόν κόσμον τῆς ἐν Χριστῷ προσληφθείσης καί ἀγιασθείσης «ἀπαρχῆς» τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί πρὸς τήν ἐσχατολογικὴν προοπτικὴν τῆς σωτηριολογικῆς ἀποστολῆς αὐτῆς μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Οὕτω, τό ἄμεσον καί κύριον χάρισμα τοῦ δοξασθέντος Χριστοῦ εἰς τόν κόσμον εἶναι ἡ ἀποστολή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πρὸς τούς ἀποστόλους κατά τήν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς διὰ τήν σύστασιν τῆς Ἐκκλησίας, διότι, κατά τόν Ἱερόν Χρυσόστομον, «Εἰ μὴ Πνεῦμα παρῆν, οὐκ ἂν συνέστη ἡ Ἐκκλησία, εἰδέ συνίσταται ἡ Ἐκκλησία, εὐδὴλον ὅτι τό Πνεῦμα πάρεστιν» (Ὁμιλία α', Εἰς τήν Ἁγίαν Πεντηκοστήν, 4. PG 50, 459). Πάντα τὰ ἄλλα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀναφέρονται εἰς τήν συγκρότησιν καί τήν λειτουργίαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τήν ἐκπλήρωσιν τῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς εἰς τόν κόσμον, διό καί ὁ Ἱερός ὕμνογράφος τονίζει ὅτι «πάντα χορηγεῖ τό Πνεῦμα τό Ἅγιον. Βρῦει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ, ἀγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἀλιεῖς θεολόγους ἀνέδειξεν, ὅλον συγκροτεῖ τόν θεσμόν τῆς

Ἐκκλησίας» (Στιχηρόν Ἑσπερινοῦ Πεντηκοστῆς). Πάντα ὁμως ὅσα ἐνεργεῖ τό Ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔχουν ὡς πηγὴν τό λυτρωτικόν ἔργον τοῦ Χριστοῦ κατὰ τόν ἐπίγειον βίον Αὐτοῦ καί ὡς ἀναφορὰν τὴν ἐν Χριστῷ δοξασθεῖσαν «ἀπαρχὴν» τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι τὴν ἀνθρωπότητα Αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγκεντρίζονται διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί πάντα τὰ μέλη τῆς ἐν τῷ κόσμῳ Ἐκκλησίας, διότι, ὡς τονίζει ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, «πάντες γάρ ἡμεν ἐν Χριστῷ καί τό κοινόν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς αὐτόν ἀναβοῖ πρόσωπον, ἐπεὶ καί ἔσχατος Ἀδάμ διὰ τοῦτο κατωνόμασται...» (Υπόμν., Εἰς Ἰω., I. PG 73, 161).

Πᾶσαι λοιπόν αἱ ἐνέργειαι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν γίνονται ἐν Χριστῷ, ὡς πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν γίνονται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οὕτως, ὁ ἱερός Χρυσόστομος θέτει τό κρίσιμον ἐρώτημα διὰ τό ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί δίδει τὴν ἀπάντησιν: «Τί γάρ εἶπέ μοι, τῶν συνεχόντων τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν οὐχὶ διὰ τοῦ Πνεύματος ὠκονόμηται; Διὰ τούτου δουλείας ἀπαλλαττόμεθα, εἰς ἐλευθερίαν καλούμεθα, εἰς υἰοθεσίαν ἀγόμεθα καί ἄνωθεν ὡς εἰπεῖν ἀναπλαττόμεθα... Διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου ἱερέων βλέπομεν χορούς, διδασκάλων ἔχομεν τάγματα... Καί τὰ λοιπά πάντα, ὅσα τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ κοσμεῖν εἴωθεν, ἐντεῦθεν ἔχει τὴν χορηγίαν...» (Ὁμιλία Β', Εἰς τὴν Ἁγίαν Πεντηκοστὴν, 1. PG 50, 463-464). Ἐν τούτοις, πᾶσαι αἱ χορηγίαι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τόσον εἰς τὴν μυστηριακὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον καί εἰς τὰ καθ' ἕκαστον μέλη ἢ τάγματα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος ἔχουν τὴν ἀναφορὰν αὐτῶν εἰς τὸν Χριστόν, διό καί ὁ Μ. Ἀθανάσιος συνοψίζει τὴν κοινὴν ἐμπειρίαν πάντων τῶν μελῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος εἰς μίαν περιεκτικὴν φράσιν, ὅτι δηλαδὴ διὰ πασῶν τῶν δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «τό Πνεῦμα ποτιζόμενοι, τὸν Χριστόν πίνομεν» (Ἐπιστ. πρὸς Σεραπίωνα, περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος PG 26, 573-576). Καί ἡμεῖς λοιπόν σήμερον, Πεντηκοστὴν ἐορτάζοντες, ἅς ποτισθῶμεν διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ νὰ γευώμεθα τὰς δωρεὰς τῆς ἐν Χριστῷ καινῆς ζωῆς.

Μακαριώτατε καί Ἀγιώτατε ἀδελφέ,

Ἀσπαζόμεθα Ὑμᾶς καί τούς λοιπούς ἀγίους συλλειτουργοὺς ἀδελφοὺς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καί εὐλογοῦμεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου τόπου τὸν περιούσιον λαόν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, δοξολογοῦντες τό ὄνομα τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ διὰ τὴν μεγάλην δωρεάν τῆς συναντήσεως ἡμῶν ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἁγίας Ρωσικῆς γῆς, τῆς ποτισμένης μέ αἵματα μαρτύρων παλαιοτέρων καί νεωτέρων.

Δόξα τῷ Θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν πάντων ἕνεκεν!